

Handläggare
Hillevi Virgin
Telefon: 08-508 281 91**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2021-03-09 p.21

Svar på medborgarskrivelse om projektet SjöNaRe återvinning - miljöförbättrande förslag från föreningen Magelungens vänner

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna och översända förvaltningens svar på medborgarskrivelsen till Magelungens vänner.

Anna Hadenius
FörvaltningschefMaria Svanholm
Avdelningschef

Sammanfattning

Föreningen Magelungens vänner har den 20 november 2020 insänt ett medborgarförslag till miljö- och hälsoskyddsnämnden med en önskan om en noggrann utredning av deras tidigare inskickade förslag "SjöNaRe Återvinning" från februari 2020. Syftet med det föreslagna projektet är att genom sugmuddring av grunda bottenar lyfta ut fosfor från bottensedimenten och på så sätt minska problemen med övergödning. Muddermassorna är enligt förslaget tänkta att skickas ut på VA-ledningsnätet och vidare till reningsverk.

Magelungen hyser stora värden för rekreation och biologisk mångfald men lider samtidigt av problem med övergödning och miljögifter. För att förbättra vattenkvaliteten och nå miljökvalitetsnormerna för sjön beslutade miljö- och hälsoskyddsnämnden om ett lokalt åtgärdsprogram för Magelungen och Forsån i juni 2020. Att genomföra de åtgärder som föreslås i det lokala åtgärdsprogrammet är av hög prioritet.

Magelungens vänner har även översänt projektförslaget till Stockholm vatten och avfall AB (SVOA) som tydligt säger nej till

att ta emot muddermassor och avser därför inte heller utreda frågan vidare.

Flera förslag om muddring av Fagersjöviken i den nordvästra delen av Magelungen, har utretts genom åren men utredningarna har bedömts som mycket kostsamma i förhållande till miljönyttan och de har därför inte föranlett någon åtgärd.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens (HaV) nyligen remitterade förslag till vägledning om åtgärder mot intern näringsbelastning i insjöar och kustvatten lyfts sugmuddring upp som en potentiell åtgärd för att minska intern näringsbelastning men att den befinner sig på experimentstadiet.

Mot bakgrund av ovanstående avser miljöförvaltningen att inte gå vidare med en utredning i enlighet med förslaget från Magelungens vänner. För att minska internbelastningen i Magelungen och därmed även fosforhalterna i sjön planeras däremot en aluminiumbehandling av sedimenten. Åtgärden är högt prioriterad och bedöms som mycket kostnadseffektiv med god effekt.

Fagersjöviken är en grund vik med en tät vegetation av slingerväxter och flytbladsväxter och har höga ekologiska värden. Den rika vegetationen försvårar dock möjligheten till rekreation och tillgänglighet och skymmer även vattenspegeln. För att förbättra tillgängligheten kan man exempelvis genomföra selektiv klippning och borttagning av vattenväxter och vegetation i strandkant. Miljöförvaltningen ansvarar inte för att genomföra åtgärder som rör rekreation och tillgänglighet. De förvaltningar som skulle kunna bedöma om de rekreativa åtgärder som föreslås är genomförbara är Farsta och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltningar samt idrottsförvaltningen.

Bakgrund

Föreningen Magelungens vänner har den 20 november 2020 insänt ett medborgarförslag till miljö- och hälsoskyddsnämnden med en önskan om en noggrann utredning av deras tidigare inskickade förslag "SjöNaRe Återvinning" från februari 2020. Både det föreliggande förslaget samt det tidigare från februari har skickats till flera andra myndigheter med koppling till natur och miljö samt många politiker i Stockholm.

Syftet med projektet "SjöNaRe Återvinning" (Sjö- och NaturResurs Återvinning) är att genom sugmuddring av grunda bottnar lyfta ut fosfor från bottensedimenten och på så sätt minska problemen med

övergödning. Förslaget är sedan att nyttja befintliga stora avloppstunnlar för transport av de sugmuddrade bottensedimenten till reningsverket där de hanteras gemensamt med avloppsvattnet. Föreningen menar att mängden massa utslaget på tid inte är större än att den utan problem bör kunna tas emot av reningsverken. Därigenom skulle också fosforreduktion av muddringsvattnet kunna kombineras med avloppsvatten och en större resurs skapas för skapandet av biogas eller annan hantering/utnyttjande av avloppsslammet. Det minskar också miljöpåverkan och kostnaden för transporter jämfört med borttransport på lastbil av de muddrade massorna.

Miljöförvaltningen svarade, efter samråd med SVOA, på föreningen Magelungens vänners första förfrågan i februari 2020 men föreningen önskade en mer noggrann utredning. SVOA svarade denna gång att deras tidigare nej till att ta emot muddermassor kvarstår och att de inte avser att utreda frågan vidare. SVOA motiverar sitt svar med att den allmänna VA-anläggningen är byggd och dimensionerad för att ta emot hushållspillvatten och dagvatten – inte avfall, vilket muddermassor är. Vidare menar SVOA att muddermassorna innehåller sand som även i små mängder verkar korrosivt på ledningsnät, pumpar och annan maskinutrustning, samtidigt som sanden även riskerar att lägga sig i rötkamrarna vilket medför ökade driftkostnader. Ett emottagande av muddermassor kan även påverka SVOAS revaq-certifiering negativt. De menar även att innehållet av behandlingsbar fosfor förmodat är litet då nedbrytningsprocessen redan är ganska långt gången i sedimenten. Dessutom kan innehåll av tungmetaller och organiska miljögifter störa processerna i reningsverket.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Åtgärder för bättre vattenkvalitet i Magelungen

Magelungen hyser stora värden för rekreation och biologisk mångfald men lider samtidigt av problem med övergödning och miljögifter. Det är en välbesökt sjö som nyttjas av många medborgare för fiske, bad, rekreation m.m. Magelungen utgör en vattenförekomst och bedöms ha otillfredsställande ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. För att förbättra vattenkvaliteten och nå miljö kvalitetsnormerna för sjön beslutade miljö- och hälsoskyddsnämnden om ett lokalt åtgärdsprogram för Magelungen och Forsån i juni 2020. Åtgärdsprogrammet har tagits fram i samarbete med Huddinge kommun, Stockholm Vatten och Avfall samt Tyresåns vattenvårdsförbund. Till arbetet har även en referensgrupp kopplats för att få en bred representation och

intresseföreningen Magelungens vänner har varit en av många deltagare. I åtgärdsprogrammet föreslås ett stort antal åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i Magelungen. Lokala åtgärdsprogram tas fram för stadens samtliga vattenförekomster.

Projektet SjöNaRe Återvinning

Miljöförvaltningen ställer sig bakom SVOAs svar på projektförslaget då de är ledningsägare och främsta sakkunniga gällande reningsverk och processer. Miljöförvaltningen avser inte att gå vidare med en utredning.

Flera förslag om muddring av Fagersjöviken i den nordvästra delen av Magelungen, har utretts genom åren, bl.a. selektiv muddring för att testa olika muddringsmetoder och senast ett projekt om muddring för anläggande av ett nytt strandbad vid Fagersjö¹. Muddringarna har bedömts som mycket kostsamma i förhållande till miljönyttan och har därför inte föranlett någon åtgärd. Miljöförvaltningen planerar en aluminiumbehandling av sjöns sediment tillsammans med Huddinge kommun och Stockholm vatten och Avfall med syfte att binda den läckagebenägna fosfor och på så sätt minska halten fosfor i vattenmassan och därmed förbättra vattenkvaliteten. Åtgärden är en av de högst prioriterade då det är en kostnadseffektiv åtgärd som ger snabb effekt. Liksom Magelungens vänner nämner är det inte aktuellt att göra en aluminiumbehandling i Fagersjöviken då viken är mycket grund. Det nuvarande behandlingsområdet börjar på mer än 2 m djup, dvs. på större djup än vad som finns i Fagersjöviken, baserat på mängden fosfor i sjösedimenten och var ackumulationsbottnarna finns.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens (HaV) nyligen remitterade förslag till vägledning om åtgärder mot intern näringsbelastning i insjöar och kustvatten (för vidare detaljer se kontorsyttrande med dnr 2020-17794) lyfts sugmuddring upp som en potentiell, men ännu inte tillräckligt utvecklad och utvärderad åtgärd för att minska intern näringsbelastning. Åtgärden bedöms enligt HaV på många sätt fortfarande vara på experimentstadiet. Förvaltningens bedömning rörande sugmuddring i förhållande till exempelvis aluminiumbehandling är att den senare metoden är mer vedertagen och bredare nyttjad än många andra metoder, vilket är en av anledningarna till att staden använder denna metod för att åtgärda internbelastningen i sjöar.

Miljöförvaltningen avser mot bakgrund av ovanstående därför inte att gå vidare med en utredning i enlighet med förslaget från Magelungens vänner.

Förbättrad tillgänglighet och rekreation

Fagersjöviken är en mycket grund vik med ett maxdjup på 2 meter. Här växer mycket slingerväxter och flytbladsväxter som utgör en viktig reproduktionsmiljö för fisk samtidigt som växterna tar upp näringsämnen från sjön och fungerar som ett mekaniskt filter för partiklar med minskad flödes hastighet och ökad sedimentation som följd. Fagersjöviken har de lägsta fosforhalterna i sjön. Vattenväxterna förbättrar även syresättningen av vattnet och är gynnsamma för bland annat småkryp och fåglar. Viken producerar många biologiska värden men samtidigt försvårar den rika vegetationen möjligheten till rekreation och tillgänglighet, något som Magelungens vänner haft synpunkter på tidigare. Det är svårt att nyttja viken för exempelvis paddling och bad och den täta växtligheten skymmer vattenspegeln. Även vassbältena breder ut sig och påverkar möjligheterna till rekreation. För att förbättra tillgängligheten kan man förslagsvis genomföra selektiv klippning och borttagning av vattenväxter och vegetation i strandkant. Görs åtgärden rätt kan den även förbättra den biologiska mångfalden genom att tillgängliggöra täta vassmiljöer för t.ex. lekande gäddor. Miljöförvaltningen ansvarar inte för att genomföra åtgärder som rör rekreation och tillgänglighet. De förvaltningar som skulle kunna bedöma om de rekreativa åtgärder som föreslås är genomförbara är Farsta och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltningar samt idrottsförvaltningen.

Bilagor

Brev från Christer Rosén, ledamot styrelsen, Föreningen
Magelungens vänner, 2020-11-20.